

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Α. ΣΤΑΜΟΥ

**Γραμματική & συντακτικό
της αρχαίας ελληνικής γλώσσας**

ΓΙΑ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Περιεχόμενα

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Ασκήσεις Γραμματικής και Συντακτικού

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Φθόγγοι – Γράμματα

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Τονισμός
Μέρη του λόγου

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Το άρθρο
Β΄ κλίση ουσιαστικών
Η προσωπική αντωνυμία

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

Οριστική ενεστώτα του ρ. είμι
Οριστική ενεστώτα και μέλλοντα βαρύτονων ρημάτων ενεργητικής φωνής

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

Α΄ κλίση ουσιαστικών

ΕΝΟΤΗΤΑ 6

Οριστική παρατατικού του ρ. είμι
Οριστική παρατατικού βαρύτονων ρημάτων ενεργητικής φωνής
Οριστική αορίστου βαρύτονων ρημάτων ενεργητικής φωνής

ΕΝΟΤΗΤΑ 7

Τα δευτερόκλιτα επίθετα
Η δεικτική αντωνυμία οὗτος, αὕτη, τοῦτο

ΕΝΟΤΗΤΑ 8

Οριστική παρακειμένου και υπερσυντέλικου βαρύτονων ρημάτων ενεργητικής φωνής

ΕΝΟΤΗΤΑ 9

Οι βασικοί όροι της απλής πρότασης: υποκείμενο, κατηγορημα

ΕΝΟΤΗΤΑ 10

Γ΄ κλίση ουσιαστικών
Καταληκτικά διπλόθεμα φωνηεντόληκτα σε -ις (Γεν. -εως)
Καταληκτικά μονόθεμα φωνηεντόληκτα σε -εύς (Γεν. -έως)
Ουδέτερα ακατάληκτα μονόθεμα οδοντικόληκτα σε -α (γεν. -ατος)
Τα είδη των προτάσεων ως προς τους όρους τους.

- ΕΝΟΤΗΤΑ 11**
 Απαρέμφατα και μετοχές ενεργητικής φωνής βαρύτονων ρημάτων
 και του ρ. εἰμί
- ΕΝΟΤΗΤΑ 12**
 Γ' κλίση ουσιαστικών
 Ακατάληκτα διπλόθεμα οδοντικόληκτα σε -ων (Γεν. -οντος)
 Καταληκτικά μονόθεμα οδοντικόληκτα σε -ας (Γεν. -αντος)
 Οριστική ενεστώτα και μέλλοντα μέσης φωνής βαρύτονων ρημάτων
 Οριστική μέλλοντα του ρ. εἰμί
- ΕΝΟΤΗΤΑ 13**
 Οριστική παρατατικού και αορίστου μέσης φωνής βαρύτονων ρημάτων
- ΕΝΟΤΗΤΑ 14**
 Οριστική παρακειμένου και υπερσυντέλικου μέσης φωνής βαρύτονων ρημάτων
 Οριστική παρακειμένου και υπερσυντέλικου μέσης φωνής αφωνόληκτων
 βαρύτονων ρημάτων
- ΕΝΟΤΗΤΑ 15**
 Απαρέμφατα και μετοχές μέσης φωνής βαρύτονων ρημάτων
 Το υποκείμενο του απαρεμφάτου
 Το υποκείμενο της μετοχής
- ΕΝΟΤΗΤΑ 16**
 Γ' κλίση ουσιαστικών (συμφωνόληκτα)
 Τρόποι σύνδεσης των προτάσεων
- ΕΝΟΤΗΤΑ 17**
 Γ' κλίση επιθέτων (φωνηεντόληκτα σε -ύς, -εία, -ύ)
 Υποτακτική ενεστώτα – αορίστου ενεργητικής φωνής βαρύτονων ρημάτων
- ΕΝΟΤΗΤΑ 18**
 Υποτακτική ενεστώτα του ρ. εἰμί
 Υποτακτική παρακειμένου βαρύτονων ρημάτων
 Απρόσωπη σύνταξη
- ΕΝΟΤΗΤΑ 19**
 Επίθετα γ' κλίσης (δικατάληκτα σιγμόληκτα σε -ης, -ης, -ες
 και ενρινόληκτα σε -ων, -ων, -ον)
 Η ερωτηματική αντωνυμία τίς, τίς, τί
 Η αόριστη αντωνυμία τίς, τίς, τί
- ΕΝΟΤΗΤΑ 20**
 Ευκτική ενεστώτα, μέλλοντα και αορίστου ενεργητικής φωνής
 Αναφορική αντωνυμία ὅς, ἦ, ὅ
 Αναφορική αντωνυμία ὅστις, ἦτις, ὅ,τι
- ΕΝΟΤΗΤΑ 21**
 Ευκτική ενεστώτα του ρ. εἰμί και παρακειμένου των βαρύτονων ρημάτων
 ενεργητικής φωνής
 Γ' κλίση επιθέτων (αφωνόληκτα τρικατάληκτα σε -ας, -ασα, -αν)
 Άμεσο και έμμεσο αντικείμενο

ΕΝΟΤΗΤΑ 22	Επιρρηματικές μετοχές Κατηγορηματική μετοχή
ΕΝΟΤΗΤΑ 23	Προστακτική ενεστώτα και αορίστου ενεργητικής φωνής
ΕΝΟΤΗΤΑ 24	Προστακτική ενεστώτα του ρ. είμι και παρακειμένου των βαρύτονων ρημάτων ενεργητικής φωνής Ανώμαλα επίθετα (πολύς, πολλή, πολύ / μέγας, μεγάλη, μέγα)
ΕΝΟΤΗΤΑ 25	Υποτακτική βαρύτονων ρημάτων μέσης φωνής
ΕΝΟΤΗΤΑ 26	Τα είδη των προσδιορισμών
ΕΝΟΤΗΤΑ 27	Ευκτική μέσης φωνής βαρύτονων ρημάτων Ευκτική μέλλοντα του ρ. είμι Ομοιόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί
ΕΝΟΤΗΤΑ 28	Προστακτική βαρύτονων ρημάτων μέσης φωνής Οι κτητικές αντωνυμίες Ετερόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί
ΕΝΟΤΗΤΑ 29	Επιρρηματικοί προσδιορισμοί – Εμπρόθετοι επιρρηματικοί προσδιορισμοί
ΕΝΟΤΗΤΑ 30	Παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων Οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί – Χρήσεις των πλάγιων πτώσεων
ΕΝΟΤΗΤΑ 31	Τα συνηρημένα ρήματα Α΄ τάξη συνηρημένων ρημάτων (-άω, -ώ)
ΕΝΟΤΗΤΑ 32	Β΄ τάξη συνηρημένων ρημάτων (-έω, -ώ)
ΕΝΟΤΗΤΑ 33	Γ΄ τάξη συνηρημένων ρημάτων (-όω, -ώ)
ΕΝΟΤΗΤΑ 34	Αόριστος β΄ ενεργητικής και μέσης φωνής Η κλίση των ουσιαστικών ή γυνή, ό/ή παῖς
ΕΝΟΤΗΤΑ 35	Μέλλοντας και αόριστος ενρινόληκτων και υγρόληκτων ρημάτων ενεργητικής και μέσης φωνής Η κλίση των ανώμαλων ουσιαστικών ή ναῦς και ἡ χεῖρ
ΕΝΟΤΗΤΑ 36	Παθητικοί χρόνοι φωνηεντόληκτων και αφωνόληκτων ρημάτων

Παθητικός μέλλοντας β' και παθητικός αόριστος β'
 Αυτοπαθητικές αντωνυμίες
 Ποιητικό αίτιο και παθητική σύνταξη

ΕΝΟΤΗΤΑ 37

Τα είδη του μορίου ἄν
 Οι δευτερεύουσες προτάσεις της αρχαίας ελληνικής
 Είδη ονοματικών δευτερευουσών προτάσεων της αρχαίας ελληνικής
 (ειδικές, ενδοιαστικές, πλάγιες ερωτηματικές, ονοματικές αναφορικές)

ΕΝΟΤΗΤΑ 38

Οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις της αρχαίας ελληνικής
 Είδη επιρρηματικών δευτερευουσών προτάσεων της αρχαίας ελληνικής
 (αιτιολογικές, τελικές, εναντιωματικές / παραχωρητικές, συμπερασματικές)

ΕΝΟΤΗΤΑ 39

Οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις της αρχαίας ελληνικής
 Είδη επιρρηματικών δευτερευουσών προτάσεων της αρχαίας ελληνικής
 (υποθετικές, χρονικές, αναφορικές)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Απαντήσεις ασκήσεων

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η θεωρία γραμματικής και συντακτικού σε πίνακες

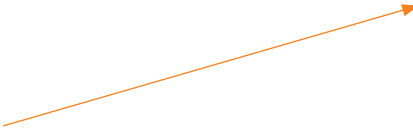
ασκήσεις

γραμματικής και συντακτικού
της αρχαίας ελληνικής γλώσσας

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

► Φθόγγοι - Γράμματα

1 Να αντιστοιχίσετε σωστά.

1. ε, ο 2. τ, δ, θ 3. μ, ν 4. α, ι, υ 5. κ, γ, χ 6. λ, ρ 7. ω 8. α, η, ψ 9. π, β, φ 10. ζ, ξ, ψ 11. αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου		α. ένρινα σύμφωνα β. βραχεία φωνήεντα γ. καταχρηστικοί δίφθογγοι δ. υγρά σύμφωνα ε. φωνήεντα στ. χειλικά σύμφωνα ζ. οδοντικά σύμφωνα η. ουρανικά σύμφωνα θ. δίχρονα φωνήεντα ι. διπλά σύμφωνα ια. κύριοι δίφθογγοι

2 Να συμπληρώσετε τον πίνακα.

ΛΕΞΗ	ΜΑΚΡΟ ΦΩΝΗΗΝ	ΒΡΑΧΥ ΦΩΝΗΗΝ	ΔΙΦΘΟΓΓΟΣ
διατρέφομαι			
πόλις			
φανερός			
κόσμου			
ποίημα			
διανομή			
ψήφος			
νήσος			
ἄμπελος			

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

- Τονισμός
- Μέρη του λόγου

1 Να αντιστοιχίσετε σωστά.

1. κωμόπολις	α. οξύτονη
2. σθένος	
3. ποταμός	β. παροξύτονη
4. κριτού	
5. ξενών	γ. προπαροξύτονη
6. λίθος	
7. κατήγορος	δ. περισπώμενη
8. καλόν	
9. ήμῶν	ε. προπερισπώμενη
10. ιατρέϊον	

2 Να τονίσετε σωστά τις παρακάτω λέξεις και να αιτιολογήσετε τον τόνο.

ΛΕΞΗ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ
πορευομενος	
άνεμου	
συνηλθον	
Ἄθηναιοι	
σκοτος	
χειμωνες	
ήλιος	

άδικος	
άγαλματα	
παραφωνος	
πλοιαριον	
νησος	
τεκτων	
κουρειον	
λογος	
δωρον	
άνθρωπος	
ούδεποτε	
άργυρος	
ναυται	
πολεμων	
περιβολος	

3 Να τονίσετε τις λέξεις και να βάλετε πνεύμα, όπου χρειάζεται, στις παρακάτω προτάσεις.

- Οι θεοι και καλον και κακον πλουτον τοις ναυταις παρεχουσιν.
- Πονος τω στρατιωτη αλλα και τοις στρατηγοις αρμοζει.
- Φιλους εχων νομιζε πλουτον εχειν.
- Εν Σπαρτη οι παιδες ουδεποτε ερημοι αρχοντων ησαν.
- Η αχαριστη μαλα δικαιως ην μισητη τοις Περσαις.
- Εν Θετταλια οι ποταμοι εν ταις πηγαις μικροι εισιν.
- Και την αχαριστιαν δε των νεων εκολαζον οι Περσαι.
- Ω κακε λεον, δικαιως οι θηρευται ιμασι δεσμευουσι σε.
- Οι θεαται θαυμαζουσι τας αρετας των νεανιων και τας ευεξιας και τολμας και φιλοτιμιαν των αγωνιστων.
- Λυπησ ιατρος τοις ανθρωποις χρονος εστιν.

4 Να βρείτε στο πιο κάτω κρυπτόλεξο τα κλιτά και άκλιτα μέρη του λόγου.

Ε	Π	Ι	Φ	Ω	Ν	Η	Μ	Α	Σ
Π	Π	Ξ	Σ	Β	Μ	Κ	Α	Ν	Υ
Ι	Ρ	Α	Α	Γ	Ο	Ο	Ψ	Τ	Ν
Θ	Δ	Ο	Ρ	Η	Μ	Α	Η	Ω	Δ
Ε	Ε	Α	Θ	Η	Ψ	Ξ	Φ	Ν	Ε
Τ	Σ	Φ	Ρ	Ε	Ε	Χ	Η	Υ	Σ
Ο	Υ	Θ	Ο	Ο	Σ	Ψ	Ο	Μ	Μ
Ρ	Μ	Ε	Τ	Ο	Χ	Η	Α	Ι	Ο
Σ	Ε	Π	Ι	Ρ	Ρ	Η	Μ	Α	Σ
Ο	Υ	Σ	Ι	Α	Σ	Τ	Ι	Κ	Ο